

NOTAT

Til: Styret

Fra: Rektor

Om: Revidering av Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger – opprykk til professor

Tilråding:

- Ansettelsesutvalg for vitenskapelige stillinger får fullmakt til å oppnevne komiteer etter forslag fra instituttleder/seksjonsleder for å foreta bedømmelse av ansatte som søker opprykk til professor.
 - Hvert fakultet skal ha én søknadsfrist i året. Fakulteter som samarbeider med andre om opprykk kan fastsette søknadsfrist i samråd med disse.
-

1. Bakgrunn

Ansatte i stillinger som førsteamanuensis og høyskoledosent ved universiteter og høyskoler har i mange år hatt anledning til å søke om opprykk til stilling som professor. Kunnskapsdepartementet utarbeidet i sin tid Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger som regulerte denne ordningen. I korthet gikk denne ut på at den ansatte innen 15.september hvert år kunne søke om opprykk. Institusjonene sendte så disse søknadene til Universitets- og høyskolerådet som sorterte søknadene på fagområdet. Deretter ble ulike institusjoner tildelt ansvar for ett eller flere fagområder, hvilket innebar bl.a. å oppnevne relevante bedømmelseskomiteer. Disse nasjonale komiteene skulle således bedømme søkere fra flere virksomheter. Et unntak fra denne hovedregelen har vært ved de medisinske fakultetene: Her har de nasjonale komiteene hatt et sterkt lokalt preg ved at de i hovedsak har bedømt søkere fra den institusjonen som oppnevnte komiteen.

Bedømmelsen av den enkelte søker ble sendt søkerens egen institusjon, som så på bakgrunn av denne kunne tildele opprykk til professor.

Denne ordningen viste seg etter hvert å være svært tidkrevende, og Kunnskapsdepartementet sendte i brev av 10.03.2010 ut et utkast til endringer i forskriften. Forslaget gikk ut på å utvikle den nasjonale opprykksordningen med nasjonale bedømmelseskomiteer, og la institusjonene selv oppnevne komiteer når egne ansatte søker opprykk til professor. Videre ble det foreslått å la institusjonene selv avgjøre om det skal settes søknadsfrister.

Forslaget ble sendt fakultetene og Vitenskapsmuseet til høring. DMF, HF-fakultetet og Vitenskapsmuseet støttet alle en delegering til institusjonene. DMF ønsket en videre delegering av denne myndigheten til Ansettelsesutvalget for vitenskapelige stillinger. NT-fakultetet uttrykte skepsis til at den nasjonale ordningen ble nedlagt idet fakultetet fryktet at dette vil forringe kvaliteten i bedømmelsen av søkerne.

I brev av 04.05.2010 til KD sluttet NTNU seg til forslaget om at virksomhetene selv skulle kunne oppnevne sakkyndige bedømmelseskomiteer.

I brev av 23.07.2010 opplyste KD at forskriften (vedlagt) nå var endret – i all hovedsak i samsvar med det utsendte høringsutkastet.

2. Endringene i ny forskrift

Ny forskrift gir ikke bare institusjonens styre myndighet til å oppnevne bedømmelseskomiteer og fastsette eventuelle søknadsfrister. Styret har også fått myndighet til å delegere til andre organer å oppnevne slike komiteer.

2.1 Bedømmelseskomiteer

Både gjennom reglement og praksis er det blitt etablert en arbeids- og myndighetsfordeling mellom styret og underliggende enheter som skulle tilsi at en videredelegering av oppnevningsfullmakten er lite kontroversielt.

Et mer åpent spørsmål vil være hvilket organ på fakultet eller institutt som skal få slik myndighet. I utgangspunktet kan følgende organer være mulige:

- Fakultetsstyret
- Ansettelsesutvalg for vitenskapelige stillinger
- Dekanus
- Instituttrådet/Instituttstyret
- Instituttleder

På bakgrunn av bestemmelsene i Personalreglement for vitenskapelige stillinger kan det være nærliggende å forslå at *instituttleder* også i opprykksaker – og ikke bare i tilsettingssaker – delegeres myndighet til å oppnevne komité.

Nå er imidlertid opprykksaker prinsipielt noe annet enn tilsettingssaker der instituttleder allerede har innstillende myndighet og der oppnevning av bedømmelseskomité er ett av flere grep instituttleder skal ta for å lage en god innstilling. Det har dessuten ikke vært uten grunn at opprykksordningen til nå har vært en nasjonal ordning: Det har åpenbart vært ønskelig med en viss avstand mellom bedømmelseskomité og den som søker opprykk. Av samme grunn er det heller ikke ønskelig å la *instituttrådet* eller *instituttstyret* foreta oppnevningen. Et instituttråd ville dessuten i så fall ha skiftet karakter fra å være rådgivende organ til å bli et besluttende organ.

Dette tilsier at myndigheten bør ligge på fakultetsnivå, og at et organ her oppnevner etter forslag fra instituttleder.

Å la *dekanus* oppnevne bedømmelseskomiteer vil sikkert kunne tilfredsstille kvalitetskrav. Det er imidlertid viktig å opprettholde legitimitet i prosessen, og det kan synes å være lettere når beslutningene tas av organer med mer enn ett medlem.

Ansettelsesutvalget for vitenskapelige stillinger kan være et egnet organ. Den nye forskriften viderefører for øvrig den gamle bestemmelsen om at det er "institusjonens ansettelsesmyndighet for professorer", dvs. ansettelsesutvalget for vitenskapelige stillinger hos oss, som skal vedta godkjenning av bedømmelsen og tildele opprykk på grunnlag av denne.

Det kan være gode grunner til å la ett organ foreta denne godkjenningen, og la ett annet organ, nemlig *fakultetsstyre/museumsstyret* få myndighet til å oppnevne bedømmelseskomiteene. Dette kan ha betydning for kvaliteten, og i hvert fall for legitimiteten.

Til tross for argumentene nevnt ovenfor, og som kan tale i favør av at fakultetsstyret/museumsstyret oppnevner, vil det faktum at disse organene består av bl.a. eksterne representanter med et noe perifert forhold til tilsettingssaker gjøre at ansettelsesutvalget for vitenskapelige stillinger fremstår som et mer egnet organ. Å oppnevne bedømmelseskomiteer vil dessuten kunne sies å ligge noe på siden av de strategiske oppgavene som det er forutsatt at fakultetsstyret/museumsstyret skal beskjeftige seg med.

Det er for øvrig ikke gjort endringer i forskriftens bestemmelser om sammensetning av bedømmelseskomiteer. Her heter det som før i § 2-1 (10):

”Den enkelte komité består av minst tre personer med professorkompetanse eller tilsvarende kompetanse på søkerens fagområde.

Styret ved institusjonen, eller det organ styret delegerer til, utpeker en leder for bedømmelseskomiteen blant komiteens medlemmer. Så langt det er mulig, og på de fagområder det er naturlig, skal komiteen ha et medlem fra et annet land. Bare ett medlem av bedømmelseskomiteen kan være fra søkerens egen institusjon. Begge kjønn skal om mulig være representert i komiteen.”

2.2 Søknadsfrist

For 2010 er fristen administrativt satt til 15. september, noe det har vært forventninger om i miljøene. Dette var dessuten den fristen som forrige forskrift fastsatte. I den nye forskriften er imidlertid spørsmålet om søknadsfrist åpent (§ 2-1 (4)). Dette innebærer følgende valgmuligheter:

- Ingen søknadsfrister
 - o Fordelen er at søknader kan behandles forløpende. Dette betyr videre at den som søker kan få tilkjent professorkompetanse raskere og dermed få lønnsopprykk tidligere.
 - o Ulempen er at tidspunktet for håndtering av sakkyndige komiteer vil bli bestemt av den enkelte søker – noe som gjør planlegging av slikt arbeid vanskelig. Det vil dessuten vanskeliggjøre bruk av samme komité til å bedømme flere søkere innen samme fagområde.
- Hvert fakultet har sin egen søknadsfrist
 - o I utgangspunktet er det vanskelig å se at ulike fakulteter har ulike behov når tidsfrister skal settes. På den annen side vil ulike fakulteter kunne ha behov for å samarbeide med søsterfakulteter når det gjelder oppnevning av bedømmelseskomiteer. Dette tilsier at disse fakultetene må samordne nasjonalt sine søknadsfrister med søsterfakultetenes frister.

Det konkluderes med at hvert fakultet skal ha én søknadsfrist i året, og at fakulteter som samarbeider med andre om opprykk kan fastsette søknadsfrist i samråd med disse. Selv om 15. september har vært den nasjonale søknadsfristen, er det for øvrig vanskelig å se at nettopp denne datoen skal prefereres under den nye ordningen.

Det å opprettholde ordningen med søknadsfrist får etter forskriften de samme konsekvensene som under forrige forskrift:

§ 2-1 (4)

Det kan ikke sendes inn dokumentasjon etter at fristen har gått ut.

§ 2-1 (6)

Førsteamanuensis eller høyskoledosent som ikke har vært bedømt for norsk professorkompetanse i løpet av de siste to år, kan kreve å få sin kompetanse bedømt. Hvis det i løpet av de siste to år har vært utlyst professorstilling i vedkommendes spesialitet ved egen institusjon, *gjelder toårsregelen fra søknadsfristen for den utlyste stillingen*. Toårsgrensen gjelder fra søknadsfristen, selv om søkeren trekker sin søknad.

§ 2-1 (7)

Førsteamanuensis eller høyskoledosent som har oppnådd *utenlandsk professorkompetanse*, kan søke om å få sin kompetanse vurdert som grunnlag for opprykk etter norske regler. Det er naturlig å benytte samme frist som ved ordinær søknad.

§ 2-1 (13)

Førsteamanuensis eller høyskoledosent som er *erklært professorkompetent ved egen eller annen norsk institusjon* i løpet av de siste seks år før søknadstidspunktet, kan søke sin institusjon om opprykk til professor, jf. (2). Det er naturlig å benytte samme frist som ved ordinær søknad.

§ 2-1 (16)

Et godkjent opprykk vil gjelde fra søknadsfrist.

3. Merknader

I brev fra departementet er det i tillegg fremholdt følgende:

- Flere av høringsinstansene har vært opptatt av at professorstillingens kompetansenivå må opprettholdes.
- Flere av høringsinstansene har ønsket at kompetansekriteriene utdypes. Departementet oppfordrer institusjonene selv eller i samarbeid med hverandre å utvikle egnede instrumenter med sikte på at kvaliteten og nivået opprettholdes.
- Departementet oppfordrer til å samordne eventuelle søknadsfrister for om mulig opprette felleskomiteer.
- Forvaltningslovens regler om habilitet understrekes.
- Det antydes en mulig evaluering av den nye ordningen etter en tid.

Om kriterier for ansettelse i stilling som professor heter det i § 1-1 følgende:

”(1) Vitenskapelig nivå i samsvar med etablerte internasjonale eller nasjonale standarder eller

(2) Omfattende kunstnerisk virksomhet på høyeste nivå etter internasjonal standard og relevant bredde og fordypning i faget eller disiplinen på høyeste nivå

og

(3) Dokumentert relevant praktisk-pedagogisk kompetanse på grunnlag av utdanning eller undervisning og veiledning.”

Det synes umiddelbart vanskelig å utdype disse kriteriene slik at det gir mening for alle fagområdene ved NTNU. Dersom en utdyping viser seg å være nødvendig, vil dette måtte skje innen hvert

fagområde, og helst i samarbeid med tilsvarende fagområder ved de andre institusjonene. De nasjonale fakultetsmøtene kan være nyttige organer i en slik sammenheng.

4. Oppsummering

Det forslås følgende:

- Ansettelsesutvalg for vitenskapelige stillinger får fullmakt til å oppnevne komiteer etter forslag fra instituttleder/seksjonsleder for å foreta bedømmelse av ansatte som søker opprykk til professor.
- Hvert fakultet skal ha én søknadsfrist i året. Fakulteter som samarbeider med andre om opprykk kan fastsette søknadsfrist i samråd med disse.

Vedlegg:

- [Brev av 23.07.2010](#) fra Kunnskapsdepartementet m/vedlegg
- [Forskrift](#) om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger av 23.07.2010